

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-педагогічної роботи

 Лар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

Факультет психології, історії та соціології
Кафедра історії, археології та методики викладання
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітня програма Історія та археологія
Курс IV
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Форма навчання денна, заочна

Івано-Франківськ 2023/2024 н.р.

Програма розроблена:

Михайленко Галина Миколаївна, кандидат історичних наук, доцент,
Батенко Ганна Вячеславівна, кандидат історичних наук, доцент,
Бойков Олег Юрійович, кандидат історичних наук, доцент.

Деканеса факультету

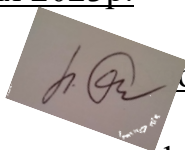

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджено на засіданні кафедри історії, археології та методики викладання
(назва кафедри)

Протокол № 1 від «28» серпня 2023р.

Завідувачка кафедри

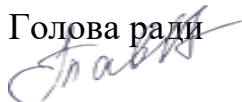

Шопова Н.М.

Схвалено науково-методичною радою факультету психології, історії та соціології

Протокол № 2 від «30» серпня 2023р.

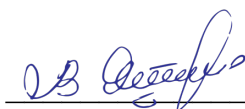
Голова ради

Тавровецька Н.І.

(підпис, ПІБ)

Керівниця навчального відділу

Яценко В.Ф.

1.ВСТУП

Переддипломна практика як частина основної освітньої програми є завершальним етапом навчання. Вона проводиться після засвоєння здобувачем теоретичних та практичних курсів в 8 семестрі, її тривалість – 2 тижні.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Мета практики: закріпити та поглибити знання здобувача з загальних та спеціальних дисциплін та продемонструвати здатність проводити власне дослідження, спираючись на наукові методи пізнання та дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Основними завданнями переддипломної практики є:

- **методичні:** сформулювати розуміння головних понять та змісту теми випускної роботи і методи критичного осмислення зібраного матеріалу;
- **пізнавальні:** вивчати змістові та формальні вимоги до написання та оформлення випускних робіт першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
- **практичні:** набуття вмінь та отримання навичок щодо планування, підготовки, організації і виконання випускної кваліфікаційної роботи та оформлення її результатів; опробування вміння і здатності викласти результати та відстояти обґрунтовані положення.

В процесі виконання завдань переддипломної практики, бакалаври набувають **компетентностей** та досягають **програмних результатів навчання**, передбачених ОП:

Загальні компетентності

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 6. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 10. Здатність працювати в команді

Фахові компетентності

ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності.

ФК 2. Усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах.

ФК 3. Усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією.

ФК 4. Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.

ФК 5. Здатність відшуковувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).

ФК 6. Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.

ФК 7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

ФК 8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

ФК 9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

ФК 10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

ФК 11. Здатність здійснювати та організовувати археологічну діяльність.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу і історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему.

ПРН 2. Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 5. Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.

ПРН 6. Виявляти взаємозв'язки між процесами у минулому та на сучасному етапі, аналізувати суспільні процеси в історії України у контексті європейської та світової історії.

ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 10. Застосовувати сучасні методик у процесі популяризації історії та археології, а також здійсненні різних видів педагогічної діяльності.

ПРН 11. Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 13. Розуміти загальні та специфічні риси історичного розвитку різних регіонів України, Європи та світу, фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот, ефективно співпрацювати з носіями різних історичних та культурних цінностей.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. ВИДИ РОБІТ ПІД ЧАС ПРАКТИКИ

Основні види робіт під час переддипломної практики:

1 тиждень	Ознайомлення з нормативною базою стосовно дотримання академічної доброчесності
	Консультації з науковими керівником з уточнення, подання на розгляд кафедри теми дослідження

	Коригування дослідницьких завдань, уточнення мети і завдання дослідження, плану роботи
	Продовження опрацювання наукової літератури та архівних джерел, відповідно до завдань дипломної роботи, складання списку джерел та літератури
	Подання першого тексту дипломної роботи науковому керівникові
2 тиждень	Продовження опрацювання наукової літератури та архівних джерел, відповідно до завдань дипломної роботи, складання остаточного списку джерел та літератури
	Подання остаточного тексту роботи науковому керівникові для отримання відгуку
	Підготовка наукової статті за темою роботи
	Проходження процедури перевірки кваліфікаційної роботи на дотримання академічної доброчесності
	Підготовка до проходження процедури передзахисту та отримання рекомендації роботи до захисту кафедрою
	Підготовка тексту виступу та презентації на захист кваліфікаційної роботи

3.2. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. [Положення про кваліфікаційну роботу \(проект\) \(Наказ ХДУ від 09.10.2020 № 953-Д\)](#)
2. [Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності](#)
3. [ЗАГАЛЬНІ ПОЛІТИКИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В НАВЧАННІ, ВИКЛАДАННІ Й ДОСЛІДЖЕННЯХ У ХЕРСОНСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ](#). Івано-Франківськ, 2023.
4. Еко, У. Як написати дипломну роботу / перекл. О. Глотова. Тернопіль: «Мандрівець», 2007. 224 с.
5. Лях С. Р. [Методологія історії: класика і практика : навчальний посібник](#). Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2021. 130 с.
6. Стефанюк Г. [Теорія і методика наукових досліджень : опорні конспекти лекцій, глосарій і самостійна робота. Навчально-методичний посібник для студентів денної і заочної форм навчання спеціальності 032 «Історія та археологія»](#). Івано-Франківськ, 2018. 132 с.
7. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Навч.-метод. посіб. Київ: НАДУ, 2008.
8. Стельмах С.П. МЕТОДОЛОГІЯ ІСТОРІЇ, методологія історичної науки [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во "Наукова думка", 2009. 790 с.: іл.. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Metodologiya_istorii

Інтернет-джерела

9. Сайт Інститут історії України НАН України: <http://history.org.ua/uk>
10. Офіційний веб-портал Державної архівної служби України: <https://archives.gov.ua/ua/>
11. Сайт Національна бібліотека України ім. І.В. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
12. Електронний репозитарій Херсонського державного університету. Режим доступу: https://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/Library/Resource_2017/Digital_resources_2017/eKhSUIR_2017.aspx

3.3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Переддипломна практика є завершальним етапом засвоєння здобувачем теоретичних та практичних курсів із спеціальності. Під час підготовки кваліфікаційної роботи здобувач

демонструє набуті ним професійні навички та вміння. Практика передбачає індивідуальні консультації з науковим керівником, використання методичних рекомендацій з написання кваліфікаційних робіт ХДУ, співпрацю зі спеціалізованими установами – архівами, бібліотеками, музеями тощо.

3.4. Питання до заліку:

1. Етика та академічна доброчесність в освіті та науці.
2. Методи історичного дослідження: класифікація та зміст.
3. Штучний інтелект в освітній та науковій діяльності.
4. Робота з науковим текстом.
5. Історіографія дослідження.
6. Джерельна база дослідження.
7. Методологія історичної науки.

4. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю переддипломної практики є перевірка наявності:

- звіту про виконання завдань практики;
- першого варіанту кваліфікаційної роботи, виконаної відповідно до вимог [Положення Херсонського державного університету «Про дипломні роботи \(дипломні проекти\)»](#);
- довідки про перевірку кваліфікаційної роботи на дотримання принципів академічної доброчесності.

ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Структура та зміст роботи повинні відповідати діючим нормативним вимогам. Правильність оформлення кваліфікаційних робіт вважається важливим критерієм оцінки рівня професійних знань, вмінь і навичок. Інформація щодо вимог до кваліфікаційних робіт міститься у Положенні Херсонського державного університету «Про дипломні роботи (дипломні проекти)», а регламентація оформлення встановлюється державними стандартами.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Підсумковий контроль здійснюється в останні дні практики на кафедрі історії, археології та методики викладання. Здобувач надає звіт про проходження практики комісії під головуванням завідувача випускної кафедри.

Оцінювання практики проводиться за наступними модулями:

1 модуль – теоретичний. Оцінюється рівень знань, професійних навичок та вміння на етапі підготовки кваліфікаційної роботи

2 модуль – практичний. Оцінюється звіт з виконання практики.

Звітування відбувається у формі заліку та за наявності звіту про виконання завдань практики, котрі засвідчують виконання завдань переддипломної практики здобувачем.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

№ п/п	Види робіт	бали
1.	Презентація до доповіді для захисту кваліфікаційної роботи	0-25
2.	Перший варіант кваліфікаційної роботи (оцінка виставляється науковим керівником)	0-50
3.	Підготовка статті	0-10
4.	Звіт з переддипломної практики	0-15
	Усього	100 б.

Шкала оцінювання практики:

Сума балів /Local grade	Оцінка ЄКТС		Оцінка за національною шкалою/National grade
90 – 100	A	Excellent	Відмінно
82-89	B	Good	Добре
74-81	C		
64-73	D	Satisfactory	Задовільно
60-63	E		
35-59	FX	Fail	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни